

Міністерство освіти і науки України
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова

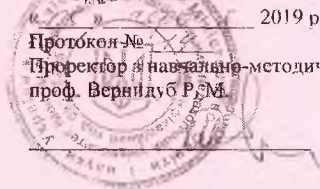
«ЗАТВЕРДЖЕНО»

На засіданні Вченої ради НПУ імені
М. П. Драгоманова

« » 2019 р.

Протокол №

Проректор з навчально-методичної роботи
проф. Вернидуб Р.С.М.

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
(за вибором університету)
ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ПАКУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ГАЛУЗИ
освітнього рівня бакалавр
галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка 015 Професійна освіта
за спеціалізацією:
«Харчові технології»
Шифр за навчальним планом:
ВВ1.1.03

Розробники програми:

Гуменюк Тетяна Броніславівна, кандидат педагогічних наук, професор, завідувач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Іщенко Світлана Михайлівна, викладач кафедри промислової інженерії та сервісу Інженерно-педагогічного факультету Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова.

Рецензенти:

Корець Микола Савич, професор, доктор педагогічних наук, проректор із науково-педагогічної та адміністративно-господарчої роботи Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова;

Ратушенко Антоніна Тарасівна, кандидат технічних наук, доцент кафедри сучасної інженерії та нанотехнологій Відкритого міжнародного університету розвитку людини «Україна».

© Гуменюк Т.Б., Іщенко С.М., 2019

© Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019

I. Пояснювальна записка

Програма вибіркової навчальної дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» складена відповідно до освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми підготовки фахівців освітнього рівня (бакалавр), галузі знань 01 Освіта/ Педагогіка, напряму підготовки 015 Професійна освіта (за профілем «Харчові технології») згідно навчальних планів 2017 року затвердження.

Дисципліна «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» входить до циклу професійної та практичної підготовки як вибіркова і забезпечує цілісну фахову підготовку майбутніх педагогів професійного навчання з харчових технологій.

Програма навчальної дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» передбачає забезпечення майбутніх фахівців необхідними знаннями про споживчі властивості товарів з метою управління їх якістю у підприємствах виробничої сфери, бо успішна комерційна діяльність спеціалістів на ринку неможлива без вивчення основ товарознавства, експертизи та оцінки якості товарів. Програма відповідає кваліфікаційним вимогам до бакалаврів реалізації основних видів і завдань їх діяльності та направлена на одержання студентами теоретичних знань, набуття практичних навичок самостійного вирішення завдань щодо функціонування та розвитку сучасної системи знань про товар, що просувається між організаціями України та у міжнародній торгівлі в залежності від специфіки країн з транзитною економікою; засвоєння навчального матеріалу стосовно організаційної роботи з розподілу товарів з урахуванням їх товарознавчих властивостей у західній, центральній Європі та в Україні; ознайомлення з аспектами якісних категорій товарів у різних частинах світу.

Предметом вивчення навчальної дисципліни є: показники якості та методи їх визначення, закономірності появи дефектів, специфічних для кожної групи товарів, та способи їх усунення, методи пакування та зберігання продукції.

Міждисциплінарні зв'язки: Навчальна дисципліна «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» базується на знаннях, які студенти отримали після вивчення дисциплін циклу математичної, природничо-наукової підготовки: неорганічної хімії, фізики, вищої математики, екології, інженерної та комп'ютерної графіки. Найбільшою мірою дисципліна «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» спирається на теоретичні знання і практичні навички, сформовані при вивченні дисциплін професійної та практичної підготовки: «Технологія продукції ресторанного господарства», «Стандартизація, метрологія та сертифікація», «Хімія» та ін.

Знання, отримані при вивченні дисципліни, можуть бути використані у процесі вивчення «Організації готельно-ресторанного господарства», «Менеджменту готельно-ресторанного господарства», «Маркетингу готельного і ресторанного господарства», «Проектування харчових виробництв засобами САПР» та написання курсових і бакалаврських робіт.

Мета навчальної дисципліни передбачає: здобуття майбутніми фахівцями теоретичних та практичних знань і навичок у галузі товарознавства та пакування товарів народного споживання, необхідних для успішної діяльності фахівців харчової технології в умовах ринкових відносин; вивчення студентами основ товарознавства та основних видів тари і пакування харчових продуктів, їх характеристики, вимоги до якості тари і пакувальних товарів згідно чинних нормативних документів.

Основними завданнями вивчення дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» є: теоретична та практична підготовка студентів до діяльності в сфері харчових технологій, а саме – управління якістю продовольчої продукції та сировини в організації харчових виробництв та торгівлі ними; вибір доброякісних предметів матеріально-технічного забезпечення у цій сфері використання.

№ 3/п	Результати навчання	Компетентності
1	Знати:	Предметно-методологічні

	<ul style="list-style-type: none"> • зміст навчальної дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» забезпечення фахової підготовки майбутніх педагогів професійного навчання з харчових технологій • міжпредметні зв'язки з іншими дисциплінами. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • орієнтуватись у сучасних дослідженнях пакувальної індустрії харчової галузі; • проводити дослідницьку роботу в харчовій галузі. 	
2	<p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> • товарознавчу характеристику та правила транспортування, реалізації свіжої плодоовочевої продукції; • основні методи та показники оцінювання якості продовольчих товарів; • основи класифікації, стандартизації та уніфікації тари та харчових продуктів; • характеристику основних видів тари та її значення для пакування продуктів; • вимоги, види та маркування товарів; • вимоги до пакувальних матеріалів; • види транспортної тари її призначення та маркування; • систему штрихового кодування тари та упаковки для продовольчих товарів; • технічні вимоги до споживчої і транспортної тари. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> • формувати, оцінювати, готувати до реалізації та переробки партію плодоовочевої продукції різного цільового призначення; • розподіляти запропоновані пакувальні матеріали та тару відповідно до їх класифікації за призначенням; • визначати якість харчових продуктів, тари й пакувальних матеріалів та проводити їх експертизу; • прийняти полімерну тару відповідно до документації на неї; • зробити висновок щодо можливості повторного використання транспортної тари; • здійснити маркування транспортної тари. 	Техніко-технологічні галузеві

II. Примірний тематичний план

На вивчення навчальної дисципліни «Товарознавство у ресторанному господарстві» відводиться 3 кредити ЄКТС 90 годин.

№ з/п	Назви модулів і тем	Кількість годин (денна форма навчання)				
		Всього	Аудиторні	Лекції	Лабораторні	СРС
	МОДУЛЬ I Класифікація, стандартизація та основні види тари для пакування продовольчих товарів		17	8	9	28
1	Тема 1.1. Асортимент, класифікація та кодування товарів.	45	4	1	1	5
2	Тема 1.2. Якість та методи оцінки якості товарів		4	1	2	5
3	Тема 1.3. Товарознавча характеристика харчових продуктів.		3	2	2	6
4	Тема 1.4. Стан і тенденції розвитку пакувальної індустрії		3	2	2	6
5	Тема 1.5. Класифікація, стандартизація та уніфікація тари для продовольчих товарів		3	2	2	6
Види контролю	Контроль на аудиторних заняттях					
	Контроль самостійної роботи					
	Модульна контрольна робота					
	МОДУЛЬ II Характеристика тари для пакування продовольчих товарів.		17	8	9	28
4	Тема 2.1 Основні види дерев'яної, картонної, паперової та м'якої тари, що використовується під час транспортування зберігання та реалізації товарів.	45	3	2	1	5
5	Тема 2.2. Характеристика металеві тари для пакування продовольчих товарів.		3	2	2	5
6	Тема 2.3. Характеристика скляної тари для пакування продовольчих товарів.		3	2	2	6
7	Тема 2.4. Характеристика полімерної тари, призначеної для пакування продовольчих товарів.		4	1	2	6
8	Тема 2.5. Групова упаковка. Пакетування. Маркування		4	1	2	6
Види контролю	Контроль на аудиторних заняттях					
	Контроль самостійної роботи					
	Модульна контрольна робота					
РАЗОМ:		90	34	16	18	56

III. Зміст навчальної дисципліни за модулями і темами

МОДУЛЬ I Класифікація, стандартизація та основні види тари для пакування продовольчих товарів.

Тема 1. Асортимент, класифікація та кодування товарів. Основи товарознавства.

Предмет товарознавства. Асортимент продовольчих товарів.

Класифікація товарів. Система кодування товарів

Тема 2 Якість та методи оцінки якості товарів

Поняття якості продукції. Основні фактори, що визначають якість продовольчих товарів. Поняття якості продукції. Показники якості товарів. Методи оцінки якості товарів

Тема 3. Товарознавча характеристика харчових продуктів.

Тема 4. Упаковка та її роль у торгівлі продовольчими товарами.

Функції упаковки. Упаковка і її роль у торгівлі продовольчими товарами. Пакувальні матеріали які використовуються для виробництва тари. Класифікація пакувальних матеріалів. Критерії якості пакувальних матеріалів. Пакувальні матеріали та їх характеристика

Тема 5. Класифікація, стандартизація та уніфікація тари для продовольчих товарів.

Основне призначення тари. Визначення виду і типу тари. Основні ознаки, згідно з якими здійснюється класифікація тари. Визначення тари згідно прийнятої класифікації. Вимоги які пред'являються до тари. Стандартизація та уніфікація тари.

МОДУЛЬ II Характеристика тари для пакування продовольчих товарів.

Тема 6. Основні види дерев'яної, картонної, паперової та м'якої тари, що використовується під час транспортування зберігання та реалізації товарів.

Характеристика основних видів дерев'яної тари для продовольчих товарів. Характеристика основних видів картонної та паперової тари. Характеристика основних видів м'якої тари.

Тема 7. Характеристика металевої тари для пакування продовольчих товарів. Металева тара, її призначення.

Переваги і недоліки металевої тари. Класифікація металевої тари.

Тема 8. Характеристика скляної тари для пакування продовольчих товарів.

Класифікація скляної тари. Види скляної тари. Переваги і недоліки скляної тари. Основні критерії якості скляної тари. Дефекти скляної тари. Пакування і транспортування скляної тари.

Тема 9. Характеристика полімерної тари, призначеної для пакування продовольчих товарів.

Класифікація полімерної тари. Характеристика полімерних матеріалів. Вимоги до якості полімерної тари. Контроль якості полімерної тари. Споживча тара з комбінованих матеріалів

Тема 10. Групова упаковка. Пакетування. Маркування.

Тара-устаткування. Пакетування. Вимоги до маркування

IV. ФОРМА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Підсумкова атестація з навчальної дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі» проводиться у формі заліку у 3-му семестрі за результатами успішності на лабораторних заняттях та модульних контролів.

V. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

Вхідний контроль проходить у письмовій формі і представляє собою набір тестових завдань, за допомогою яких здійснюється перевірка базових навчальних навчань, необхідних для подальшого вивчення навчальної дисципліни «Товарознавство та пакування харчових продуктів галузі».

Контроль під час аудиторних занять, основними формами якого є усне

опитування теоретичного матеріалу (допуск до лабораторно-практичних робіт), виконання та захист лабораторно-практичних робіт.

Контроль самостійної роботи студентів, основними видами якого є оцінювання підготовки до лабораторно-практичних робіт, опрацювання додаткових джерел інформації, оцінювання презентацій, ситуаційних завдань.

Вивчення кожного змістового модуля навчальної програми закінчується **модульною контрольною роботою**, яка представляє собою набір тестових завдань.

Зразок модульної контрольної роботи

I рівень

1. Вкажіть, масу томатів, які укладаються в полімерні ящики:

- 1) до 30 кг;
- 2) до 5 кг;
- 3) до 25 кг;
- 4) до 12 кг.

2. Вкажіть дефект скла «скляна нитка»:

- 1) склоподібне включення у вигляді краплі;
- 2) склоподібне включення у вигляді ниток довільної форми, вузлів, жгутів;
- 3) дефект у вигляді нитки у внутрішній порожнині скляного виробу, що з'єднує (не з'єднує) протилежні стінки (стінки і дно);
- 4) стороннє включення в склі окалини, не розчинилися слідів хрому.

3 Під час зберігання яєць поступово розріджується:

- 1) жовток;
- 2) білок;
- 3) зовнішній шар білка;
- 4) середній шар білка.

4 Температура зберігання замороженої риби:

- 1) -1 - 0 С;
- 2) -1 - 5 С;
- 3) -0 - 5 С;
- 4) -5 - 15 С.

5. Вкажіть допустиму вологість одинарного картону:

- 1) 20%;
- 2) 12%;
- 3) 2%;
- 4) 15%.

6. Вкажіть, для якої мети до складу пластмас додають наповнювачі.

- 1) для підвищення пружності, пластичності, і полегшення обробки матеріалу;
- 2) для запобігання або уповільнення процесу старіння.

3) для прискорення процесу перемоду пластмас у тверде і нерозчинне стан;

4) для підвищення механічної міцності, твердості, теплостійкості, зниження усадки матеріалу при пресуванні.

II рівень

7. Компонентні знаки це ...

8. Вкажіть, масу бананів, які укладаються в гофровані ящики.

III рівень

9. Вкажіть, для якої мети до складу пластмас додають стабілізатори.

10. Дайте характеристику асортименту тваринних топливних жирів.

IV рівень

11. Ціль, задачі і принципи стандартизації. Види і категорії стандартів.

12. Наведіть технологічну схему виробництва полімерної тари.

ЗАГАЛЬНА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ

Рівень	Кількість запитань	Кількість балів за одне запитання	Загальна кількість балів
1	6	0,5	3
2	2	1	2
3	2	1,5	3
4	2	2	4

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ ДО ЗАЛІКУ

1. Поняття якості продукції.
2. Основні фактори, що визначають якість товарів.
3. Показники якості товарів.
4. Дати визначення поняттю упаковка“.
5. Дати визначення поняттям: “тара”, “пакувальні матеріали”, “допоміжні пакувальні засоби”
6. Які функції виконує упаковка у торгово – технологічному процесі?
7. Перерахувати стадії життєвого циклу упаковки.
8. Які вимоги пред’являються до пакувальних матеріалів?
9. За якими ознаками здійснюють класифікацію пакувальних матеріалів?
10. Які основні дерев’яні пакувальні матеріали використовують при виробництві дерев’яної тари?

11. Як класифікується клеєна фанера залежно від водостійкості?

12. Які допоміжні матеріали використовуються при виробництві дерев'яних тари?

13. Як за станом розчинності водою класифікують скло?

14. Які види жерсті виробляють підприємства чорної металургії для виробництва тари?

15. Які основні види металів виробляють підприємства кольорової металургії для виробництва тари.

16. Що собою представляє біла жерсть електролітичного лужіння?

17. Дати визначення поняттю “хромована лакована жерсть”.

18. Дати визначення поняттю “алюмінірована жерсть”.

19. Які переваги має алюміній і його сплави?

20. Дати визначення поняттю “алюмінієва фольга”.

21. Властивості алюмінієвої фольги.

22. Допоміжні пакувальні матеріали, які використовуються для виробництва металевих тари.

23. Назвати види картону.

24. Назвати основні види картону, що застосовуються для виробництва картонної тари.

25. Назвати основні види паперу, що використовуються для виробництва тари, властивості.

26. Що собою представляє пергамент, його властивості.

27. Що собою представляє целофан, його властивості.

28. Які недоліки характерні для целофану?

29. Специфічні вимоги до полімерних матеріалів.

30. Властивості поліетилену, як пакувального матеріалу.

31. Що собою представляє поліетилен, його види?

32. Властивості полівінілхлориду?

33. Полістирол, його характеристика і властивості.

34. Поліетилентерефталат, його властивості як пакувального матеріалу.

35.Що собою представляють комбіновані пакувальні матеріали?

36.Дайте визначення поняттю “тара”.

37.Основне призначення тари.

38.Дайте визначення поняттям “вид” і “тип” тари.

39.Основні ознаки, за якими здійснюється класифікація тари.

40.Як класифікується тара за функціональними признаками?

41.Види транспортної тари.

42.Дайте визначення видам транспортної тари: “ящик”, “бочка”, “контейнер”, “мішок”.

43.Види споживчої тари для упакування продовольчих та непродовольчих товарів.

44.Дайте визначення видам споживчої тари: “пляшка”, “банка”, “туб”, “пакет”, “коробка”, “пачка”.

45.Класифікація тари за призначенням і приналежністю.

46.Класифікація тари за кратністю використання та здатності зберігати початкову форму.

47.Дайте визначення поняттям: “нерозбірна тара”, “розбірна тара”, “складна тара”, “закрита тара”, “плотна тара”, “гратчаста тара”.

48. Дайте визначення поняттям: “ізотермічна тара”, “герметична тара”, “ізобарична тара”, “аерозольна тара”.

49.Що розуміється під економічними і естетичними вимогами, які пред’являються до тари?

50.Що розуміється під експлуатаційними і санітарними вимогами, які пред’являються до тари?

51.Що таке уніфікація тари?

52.Стандартизація тари. Основне завдання і мета стандартизації.

53.Структура (розділи) стандарту на конкретний вид тари.

54.Групи стандартів на тару і їх визначення.

55.Що дає уніфікація тари по єдиному модулю?

56. Основні види транспортної і споживчої дерев’яної тари?

57. Недоліки дерев'яної тари.
58. Типи дерев'яних ящиків.
59. Конструктивні елементи ящиків.
60. Вимоги до якості дощатих ящиків.
61. Вимоги до якості фанерних ящиків.
62. Класифікація дерев'яних бочок.
63. Складові елементи дерев'яних бочок.
64. Типи фанерно-штампованих бочок.
65. Основні переваги бочко-тари.
66. Шляхи підвищення якості бочкотари.
67. Переваги картонної тари.
68. Недоліки картонної тари.
69. Основні види картонної тари.
70. Класифікація картонних ящиків за конструктивними елементами, за видом матеріалу, за способом оформлення.
71. Допоміжні пакувальні засоби для картонної тари.
71. Класифікація паперової тари.
72. Основні види паперової тари, яка в поперечному розрізі має круглу форму.
73. Типи паперових мішків.
74. Яка кількість паперових листів повинна бути у паперових мішках?
75. Використання паперової та картонної тари.
76. Переваги паперових багатшарових мішків.
77. Основні види м'якої тари.
78. Переваги і недоліки тканинних мішків.
79. Види скляної тари.
80. Для яких цілей використовується скляна тара?
81. Якого кольору повинно бути скло у пляшок і банок?
82. Маркування скляної тари (пляшок, банок)?
83. В чому полягають переваги скляної тари?
84. Які недоліки характерні для скляної тари?

85. Від чого залежить якість скляної тари?
86. Основні критерії якості скляної тари
87. Основні причини погіршення експлуатаційних властивостей склотари.
88. Основні способи покращення експлуатаційних властивостей склотари.
89. Недопустимі дефекти скляної тари і їх характеристика.
90. Основні способи упакування скляної тари.
91. Способи формування скляної тари
92. Дайте характеристику дефекту склотари „відкритий пузир”
91. Дайте характеристику дефекту склотари „наскрізні посічки”
92. На якій частині склотари наносяться маркувальні позначення?
93. Які основні ознаки покладені в основу класифікації полімерної тари?
94. Назвіть і дайте пояснення основним групам технологічних операцій при виробництві полімерної тари.
95. Наведіть технологічну схему виробництва полімерної тари.
96. Які вимоги пред’являються до зовнішнього оформлення полімерної транспортної тари, споживчої тари?
97. Основні елементи зовнішнього оформлення полімерної тари.
98. Основні елементи поліграфічного полімерної тари.
99. Класифікація малюнків за видами зображення, які наносяться на полімерну тару.
100. Класифікація малюнків за способами виконання на полімерній тарі

VI. Інформаційні джерела для вивчення навчальної дисципліни

6.1 Основна:

1. Бірта Г. О., Бургу Ю. Г. Товарознавство продовольчих товарів (спецкурс) : навчальний посібник для студ. вищ. навч. закладів / Г. О. Бірта, Ю. Г. Бургу ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, Полтавський ун-т економіки і торгівлі. - Київ : Центр учбової літератури, 2012. - 224 с.
2. Михайлов В. І. Товарознавство непродовольчих товарів / В.І. Михайлов, Т.Г. Глушкова, О.І. Зельніченко. – К.: КНИГА. – 2004. – 448 с.

3. Сирохман І.В. Товарознавство продовольчих товарів: підручник / І.В. Сирохман, І.М. Задорожній, П.Х. Пономарьов. – 4-е вид., переробл. і допов. – К.: Лібра, 2007. 660 с.

4. Сирохман І.В. Товарознавство пакувальних матеріалів і тари: підручник /І.В. Сирохман, В.М. Завгородня, Л.І. Демківч. –К: ЦНІЛ, 2005. – 614 с.

5. Титаренко Л.Д. Теоретичні основи товарознавства. Навч. посіб. – К.: Центр Навчальної літератури, 2003. – 207 с.

6. Осика В.А. Пакувальні матеріали і тара: підручник /В.А. Осика. –К. : Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2006. – 372 с.

7. Осика В.А. Тара і пакування товарів. Опорний конспект лекцій. – К.: КНТЕУ, 2001. – 86 с.

6.2. Додаткова:

1. ДСТУ 4260:2003. Тара і пакування спожиткові. Маркування. Загальні вимоги

2. Закон України «Про захист прав споживачів», № 3161-ІУ від 01.01.2005 р.

3. Закон України «Про якість і безпеку харчових продуктів і продовольчої сировини», № 2116-15 від 21.10.2004 р.

4. Закон України «Про безпечність та якість харчових продуктів», № 2809-15 від 05.09.2005 р.

5. ДСТУ ISO 7348:2010 Тара скляна. Виробництво. Словник термінів.

6. ДСТУ 4260-2003 Споживча тара і пакування. Маркування. Загальні вимоги

7. ДСТУ EN 13427:2008 Пакування. Вимоги щодо застосування європейських стандартів у сфері пакування та відходів пакування.

8 ДСТУ EN 13429:2008 Пакування. Вторинне використання.

9. ДСТУ EN 20090-1-2002 Тара металева легка. Позначення і методи визначення розмірів та місткості. Частина 1. Банки з відкритою горловиною.

10. ДСТУ EN 20090-2-2002 Тара металева легка. Позначення і методи визначення розмірів та місткості. Частина 2. Тара загального призначення

11. ДСТУ ГОСТ 10117.1-2003 Пляшки скляні для харчових рідин. Загальні технічні умови.

12. ДСТУ ГОСТ 9569:2009 Папір парафінований. Технічні умови.

Навчальне видання

Гуменюк Тетяна Броніславівна

Іщенко Світлана Михайлівна

ПРОГРАМА
вибіркової навчальної дисципліни
(за вибором університету)
ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ПАКУВАННЯ ХАРЧОВИХ ПРОДУКТІВ ГАЛУЗИ
освітнього рівня бакалавр
галузь знань 01 Освіта/ Педагогіка 015 Професійна освіта
за спеціалізацією:
«Харчові технології»
Шифр за навчальним планом:
ВВ1.1.03

Підписано до друку 23.09.2019 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Times.

Умов. друк. арк. 0,93. Облік. видав. арк. 055

Наклад 100 пр. Зам. № 290

Віддруковано з оригіналів.

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідоцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26.